

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	24 MEDI 2015
TEITL	ADRODDIAD Y GWEITHGOR GWELLA RHEOLAETHAU
PWRPAS YR ADRODDIAD	ADRODD AR Y CYFARFOD A GYNHALIUYD AR 20 AWST 2015
AWDUR	JOHN PUGHE ROBERTS, CADEIRYDD Y PWYLLGOR ARCHWILIO
GWEITHREDIAD	DERBYN YR ADRODDIAD AC YSTYRIED YR ARGYMHELLION

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Cyflwynwyd crynodebau gweithredol 24 o adroddiadau i gyfarfod y Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar 30 Mehefin 2015, sef adroddiadau oedd wedi eu rhyddhau'n derfynol rhwng 1 Chwefror a 30 Mawrth 2015 (adroddiadau o gynllun archwilio 2014/15). Derbyniodd 5 o'r adroddiadau hyn farn 'C'.
- 1.2 Ymhellach, cyflwynwyd 7 o grynodedbau gweithredol i'r Pwyllgor Archwilio ar 16 Gorffennaf, 2015 sef adroddiadau oedd wedi eu rhyddhau'n derfynol rhwng 1 Ebrill a 30 Mehefin 2015 (adroddiadau o gynllun archwilio 2015/16). Derbyniodd 2 o'r adroddiadau hyn farn 'C',
- 1.3 Yn ogystal â'r 7 adroddiad yma, penderfynodd y Pwyllgor y dylai'r Gweithgor hefyd ystyried adroddiad Gorfodaeth Parcio oedd wedi derbyn barn 'B'.
- 1.4 Yn y Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar 16 Gorffennaf 2015, tynnodd aelod sylw at fater oedd yn peri pryder iddo, sef Prydlesu Canolfan Awyr Agored Rhyd Ddu i Antur Nantlle Cyf. Awgrymais yn y Pwyllgor y gellid gwahodd y swyddogion perthnasol i gyfarfod nesaf y Gweithgor Gwella Rheolaethau i drafod y mater gyda'r aelod yn bresennol.

2. CYFARFOD Y GWEITHGOR

- 2.1 Cynhaliwyd cyfarfod y Gweithgor ar 20 Awst gyda Chadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor a'r Cynghorwyr Angela Russell, Trefor Edwards a Dilwyn Morgan a Luned Fôn Jones, Rheolwr Archwilio yn bresennol. Hefyd yn bresennol ar gyfer eitemau penodol oedd Dewi Morgan, Uwch Reolwr Refeniw a Risg.
- 2.2 Yn ogystal â threfniadau prydlesu Canolfan Awyr Agored Rhyd Ddu, yr adroddiadau a dderbyniodd sylw'r Gweithgor oedd:

TEITL	ADRAN	GWASANAETH	BARN
Trefniadau Wrth Gefn a Pharhad Gwasanaeth	Cyllid	Technoleg Gwybodaeth	C
Gorfodaeth Parcio	Rheoleiddio	Trafnidiaeth a Gofal Stryd	B
Iechyd a Diogelwch – Gweithio'n Unig	Corfforaethol		C
Taliadau Cymorth Cyntaf	Corfforaethol		C
System Swyddi	Corfforaethol		C
Costau Teithio Gweithwyr Gofal Cymunedol	Oedolion, Iechyd a Llesiant	Gofal Cymunedol	C
Gwasanaethau Plant – Comisiynu Gofal	Plant a Chefnogi Teuluoedd	Plant a Theuluoedd	C
Cynllun Datblygu Amgueddfa ac Oriol Gwynedd	Economi a Chymuned	Archifau, Amgueddfeydd a Chelfyddydau	C

2.3 Mynychodd swyddogion i drafod yr eitemau.

2.4 Trefniadau Wrth Gefn a Pharhad Gwasanaeth

2.4.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Un o'r prif wendidau a amlygwyd yn ystod yr archwiliad oedd nad oes gan y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth gynllun parhad gwasanaeth cyfredol. Mae'r gwasanaeth yn darparu ar gyfer nifer o wasanaethau sydd ag anghenion gwahanol o fewn y Cyngor ac felly mae'n hanfodol bod eu hanghenion yn cael eu hamlygu a bod mesurau mewn lle ar gyfer adfer eu gwasanaeth penodol hwy. Gwelwyd bod dogfen 'IT Disaster Recovery Plan' wedi ei lunio ar gyfer adfer y Cyngor yn ei gyfanrwydd o safbwynt Technoleg Gwybodaeth. Fodd bynnag, dylid sicrhau bod cynllun parhad gwasanaeth yn unol â'r templed sydd wedi ei gynhyrchu gan fforwm cydweithio gwasanaethau awdurdodau Gogledd Cymru yn cael ei baratoi. Er nad oes cynllun mewn lle, mae trefniadau wedi eu sefydlu ar gyfer adolygu'r trefniadau yn yr wythnosau nesaf.

Gwendid arall a amlygwyd oedd nad oedd gwaith profi wedi cymryd lle ers sawl blwyddyn, gall hyn olygu nad yw prosesau'n gweithio'n effeithiol. Nodir bod trefniadau wedi eu sefydlu ar gyfer Hydref, 2015 erbyn hyn.

- 2.4.2 Croesawyd Huw Ynyr, Uwch Reolwr Technoleg Gwybodaeth a Thrawsnewid, Cyllid, i'r cyfarfod.
- 2.4.3 Cyflwynwyd cefndir i'r adroddiad gan y Rheolwr Archwilio. Eglurodd bod yr archwiliad wedi ei gynnwys yn y cynllun archwilio oherwydd y pwysigrwydd i ddarparu gwasanaeth i bobl Gwynedd o dan unrhyw amgylchiadau. I'r perwyl hyn, mae'n hanfodol bod cynlluniau priodol er mwyn sicrhau gwydnwch wedi ei sefydlu gan y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth oherwydd bod holl wasanaethau'r Cyngor yn ddibynnol ar y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth i barhau i ddarparu gwasanaeth iddynt petai digwyddiad.
- 2.4.4 Mynegodd y Rheolwr Archwilio bod pwysau gwaith aruthrol ar y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth, gyda sawl gwasanaeth yn cyflwyno ceisiadau iddynt am welliannu i'w systemau cyfredol ynghyd â datblygu datrysiadau yn sgil Adolygiadau Ffordd Gwynedd.
- 2.4.5 Ategodd y Rheolwr Archwilio bod archwiliad dilyniant wedi ei gynllunio ar gyfer chwarter 3 y flwyddyn gyfredol.
- 2.4.6 Eglurodd yr Uwch Reolwr Technoleg Gwybodaeth a Thrawsnewid bod y Gwasanaeth bellach yn atebol i'r Pennaeth Cyllid a'i fodlonrwydd gyda'r trefniant hyn. Mynegodd bod Tîm Rheoli Cyllid wedi adolygu eu cynlluniau parhad gwasanaeth a bod cynllun y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth eisoes wedi ei anfon at sylw'r Rheolwr Cydlynu Risg ac Yswiriant. Ymhelaethodd ei fod ar hyn o bryd yn datblygu Strategaeth newydd ar gyfer y Gwasanaeth a bydd y Strategaeth Ddrafft yn cael ei chyflwyno am gymeradwyaeth yn y dyfodol agos.
- 2.4.7 Holwyd yr Uwch Reolwr os oedd yn derbyn argymhellion yr adroddiad a mynegodd ei fod yn cytuno â'r holl argymhellion a bod gwaith eisoes ar y gweill i'w cyflawni. O safbwynt y gwaith profi gwydnwch, eglurodd y bydd cwmni trydydd parti yn profi gwydnwch Swyddfa'r Pencadlys ym mis Medi 2015 ac yna'r Ganolfan Gyswllt ym Mhenrhyndeudraeth a'r Pencadlys ym mis Hydref 2015.

- 2.4.8 Pwysleisiodd yr Uwch Reolwr Technoleg Gwybodaeth a Thrawsnewid ei fod yn ymwybodol nad oedd y Gwasanaeth TG yn cyrraedd y gofynion disgwylidig yn llawn ond bod diffyg adnoddau wedi bod yn broblem. Roedd hefyd o'r farn bod yr adroddiad archwilio yn gwireddu ei bwrpas.
- 2.4.9 Diolchwyd i'r Uwch Reolwr Technoleg Gwybodaeth a Thrawsnewid am fynychu'r cyfarfod ac am egluro'r camau gweithredol sydd ar y gweill.

2.5 Gorfodaeth Parcio

- 2.5.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Gwelir fod y Bartneriaeth yn gweithredu'n llwyddiannus, a bod y Cyngor yn cael budd o fod yn rhan ohoni oherwydd bod arweiniad cadarn a chlir yn bodoli. Er llwyddiannau'r Bartneriaeth, teimlir y dylai'r uned fod â gweithdrefnau eu hunain wrth gefn rhag i ddigwyddiadau anrhagweledig orfodi i'r Bartneriaeth ddod i ben. Gwelir fod cydberthynas dda rhwng aelodau o'r tîm gorfodaeth parcio, a bod cyfathrebu cyson yn digwydd rhwng y Rheolwyr â'r staff rheng flaen. Teimlir bod yna le i ffurfioli'r cyfathrebu, drwy gynnal cyfarfodydd staff yn rheolaidd. Gwelir fod y staff yn gymwys i weithredu'n effeithiol yn eu rôl fel Swyddogion Gorfodaeth Sifil, ac mae trefniadau wedi eu sefydlu i'w diogelu wrth weithio o dan amodau ble mae risg uchel i'w iechyd a diogelwch. Ymddengys bod cefnogaeth gref iddynt gan y Rheolwyr. Mae'r modd yr adroddir ar y sefyllfa ariannol yn peri peth gofid, gan fod gwybodaeth anghywir ynglŷn â gwariant a'r gyllideb wedi ei anfon i'r Rheolwyr. Teimlir hefyd bod yr adroddiadau'n eithrio rhai manylion a allai fod o fudd i'r Rheolwyr.

- 2.5.2 Croesawyd Dafydd Wyn Williams, Pennaeth Rheoleiddio i'r cyfarfod.
- 2.5.3 Eglurodd y Rheolwr Archwilio fod yr adroddiad wedi derbyn barn 'B' am fod y trefniadau a'r rheolaethau yn gyffredinol yn gweithredu'n effeithiol ac effeithlon. Er hyn, roedd aelodau'r Pwyllgor Archwilio, yn ei gyfarfod ym mis Mehefin, o'r farn y dylai'r Gweithgor gael cyfle i drafod rhai elfennau penodol mewn mwy o ddyfnder.
- 2.5.4 Mynegodd y Rheolwr Archwilio bod yr archwiliad wedi cwmpasu dyletswyddau gweithwyr a gweithio'n unig yn ogystal â'r trefniadau ar gyfer incwm sy'n deillio o'r dirwyon parcio. Eglurodd bod elfennau o'r archwiliad yn gorgyffwrdd â materion yn yr adolygiad 'Iechyd a Diogelwch – Gweithio'n Unig'.
- 2.5.5 Cyfeiriodd y Pennaeth Rheoleiddio at un o'r prif risgiau a amlygwyd yn ystod yr archwiliad sef beth fyddai'r goblygiadau i Gyngor Gwynedd petai problem yn y bartneriaeth ac eglurodd y bydd hyn yn derbyn sylw serch bod trefniadau cyfredol y Bartneriaeth yn gweithredu'n dda gyda dau Gyngor arall wedi ymuno â'r Bartneriaeth yn ddiweddar. O safbwynt diogelwch y gweithwyr gorfodaeth, eglurodd bod Cyngor Gwynedd yn y broses o gynnal peilot gyda camerâu corff (bodycam) a bod ymateb y swyddogion yn amrywio gyda rhai yn teimlo eu bod yn gysur iddynt wrth gyflawni eu dyletswyddau ac eraill o'r farn bod eu gwisgo yn gallu cynddeiriogi rhai aelodau o'r cyhoedd.

- 2.5.6 Ymholwyd y Pennaeth os oedd gan y Swyddogion Gorfodaeth Sifil Gytundebau Cyflogaeth, ac os oes ganddynt a oeddynt yn manylu ar eu horiau gwaith. Eglurodd y Pennaeth Rheoleiddio fod ganddynt gytundebau, ond nad oeddynt yn gweithio oriau sefydlog oherwydd yr angen iddynt weithio oriau hyblyg sydd yn ddibynnol ar yr angen i orfodi a ddaw rhan amlaf fel ymateb i gwynion. Mynegodd y cynhyrchir rotas ar gyfer y swyddogion sydd yn manylu ar eu horiau.
- 2.5.7 Holodd yr aelodau os oedd gan y Swyddogion Gorfodaeth Sifil yr hawl i weithio unrhyw oriau y dymument ac a oedd polisi yswiriant y Cyngor yn eu gwarchod bryd hynny. Eglurodd y Rheolwr Archwilio fod gan y Cyngor bolisi yswiriant 24 awr ac ategodd y Pennaeth Rheoleiddio bod rheolwyr llinell y Swyddogion Gorfodaeth Sifil yn ymwybodol o oriau gweithio'r swyddogion. Cytunodd ei bod yn hanfodol bod atebolrwydd os oes swyddog yn gweithio y tu hwnt i oriau'r rotas heb gyfarwyddyd.
- 2.5.8 Diolchwyd i'r Pennaeth Rheoleiddio am fynychu'r cyfarfod ac am ei atebion clir i egluro'r sefyllfa.

2.6 Iechyd a Diogelwch – Gweithio'n Unig

- 2.6.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Edrychwyd ar sampl o 6 gwasanaeth ar draws y Cyngor. Gwelwyd nad oedd asesiad risg cyfredol ar gyfer gweithio'n unig mewn dros hanner y sampl, gyda rhai heb asesiad risg o gwbl. Mae'n bwysig sicrhau bod risgiau sy'n wynebu gweithwyr y Cyngor yn cael eu lliniaru cyn belled ag sy'n ymarferol bosib. Bydd adnabod y risgiau yn gymorth i wneud hynny ac i wneud penderfyniadau addas dros sut i'w lliniaru. Yn ogystal â hyn, mae angen nodi trefn waith ar gyfer gweithio'n unig sy'n cynnwys y camau y dylid eu dilyn a beth sy'n ddisgwyliedig o'r swyddogion sy'n gweithio'n unig. Mae cael y rhain yn ysgrifenedig yn cryfhau'r broses ac yn sicrhau fod y swyddogion yn ymwybodol o'r drefn ac nad oes camddealltwriaeth o beth sy'n ddisgwyliedig ohonynt. Mae hefyd yn dystiolaeth bod y Cyngor yn cymryd ei gyfrifoldeb i gymryd gofal rhesymol dros iechyd a diogelwch ei weithwyr o ddifrif. Fodd bynnag, nid oedd yn amlwg bod y Rheolwyr yn ymwybodol o'u cyfrifoldeb i sicrhau trefniadau iechyd a diogelwch ar gyfer eu gweithwyr.

Gwelwyd yn ogystal y byddai'n fuddiol i Reolwyr edrych i mewn i'r adnoddau a thechnoleg sydd ar gael i gefnogi gweithwyr unig fel y gellid gwneud y mwyaf ohonynt.

- 2.6.2 Croesawyd Geraint Owen, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol i'r cyfarfod ac arhosodd Dafydd Wyn Williams, Pennaeth Rheoleiddio ar gyfer yr eitem.
- 2.6.3 Eglurodd y Rheolwr Archwilio bod yr archwiliad wedi ei gynnwys yn y Cynllun Archwilio yn sgil y penderfyniad i waredu system gorfforaethol gweithio'n unig. Er bod penderfyniad wedi ei gymryd i waredu'r system, mae'r Cyngor yn cymryd gofal rhesymol dros iechyd a diogelwch y gweithlu.

- 2.6.4 Pwysleisiodd y Rheolwr Archwilio mai cyfrifoldeb y gwasanaethau yw sefydlu a chynnal asesiadau risg gweithio'n unig ac nid cyfrifoldeb y Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant. Rôl ymgynghorol sydd gan y Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant ond mae eu cyfrifoldebau'n ymestyn i gynnal gwiriadau cyfnodol o'r asesiadau risg ac i gynnig cyngor ac opsiynau petai angen.
- 2.6.5 Mae dyletswyddau rhai aelodau o staff yn golygu eu bod yn ymdrin â phobl mewn amgylchiadau anodd a sensitif ar adegau, boed hynny yn eu cartrefi neu ar y stryd. Felly, mae'n hanfodol bod rheolwyr y swyddogion hyn yn adnabod ac yn cofnodi sefyllfaoedd o risg uchel i ddiogelwch y gweithwyr hyn ac yn sicrhau eu bod wedi derbyn hyfforddiant berthnasol ar ddiogelwch personol.
- 2.6.6 Croesawodd y Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol yr hyn a fynegodd y Rheolwr Archwilio o safbwynt cyfrifoldebau ac ymhelaethodd mai prin iawn oedd y defnydd o'r system gweithio'n unig flaenorol a bod y polisi Iechyd a Diogelwch Corfforaethol wedi ei adolygu, a bydd yn derbyn sylw yn yr Hydref.
- 2.6.7 Eglurodd y Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol bod tîm o swyddogion y Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant yn y flwyddyn ddiwethaf wedi paratoi:
- Taflen gweithio'n unig
 - Aseiad risg generig ar gyfer gweithio'n unig
 - Gweithdrefn ar ddiogelwch personol
- Dywedodd bod 30 aelod o staff wedi mynychu hyfforddiant diogelwch personol yn 2012-13, 100 yn 2013-14 a 268 yn 2014-15. Mae hyn yn gyfanswm o oddeutu 400 o staff. Fodd bynnag, eglurodd bod tua 1,000 o staff wedi eu hadnabod yn gweithio'n unig sy'n golygu mai ond oddeutu 40% sydd wedi derbyn hyfforddiant.
- 2.6.8 Gofynnodd aelod i'r Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol os oedd yn cydweld â'r argymhellion a mynegodd ei fod yn croesawu'r argymhellion ac efallai y bydd posibilrwydd y buasai Archwilio Mewnol yn ystyried cynnal archwiliad ar y cyd â'r Gwasanaeth Iechyd a Diogelwch yn y dyfodol.
- 2.6.9 Mynegodd aelod y pwysigrwydd o godi ymwybyddiaeth gwasanaethau am ddiogelwch personol a gweithio'n unig a'r angen i staff fod yn ymwybodol o'r angen iddynt fynychu hyfforddiant
- 2.6.10 Diolchwyd i'r Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol am amlinellu'r trefniadau a'r sefyllfa ddiweddaraf.

2.7 Taliadau Cymorth Cyntaf

2.7.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Dengys canlyniadau profion yr archwiliad a'r dystiolaeth gefnogol nad oes gweithdrefnau priodol mewn lle er mwyn sicrhau mai swyddogion cymwysedig yn unig sy'n derbyn yr taliadau misol. Gwelwyd fod nifer o enghreifftiau ble mae swyddogion yn derbyn taliadau, ond nad oes tystysgrif cymorth cyntaf cyfredol i gefnogi'r taliadau. Yn ogystal, mae angen sicrhau bod dyletswyddau ar gyfer trefniadau cymorth cyntaf wedi eu hadnabod a bod hyfforddiant priodol ar eu cyfer. Yn dilyn trafodaethau gyda swyddogion yr Adran Adnoddau Dynol, daeth i'r amlwg nad oedd "Cymorth Cyntaf" wedi ei adnabod fel rhan o hyfforddiant ar gyfer rheolwyr safle.

Gwelwyd fod y rhestrau o swyddogion cymorth cyntaf sydd yn cael eu harddangos yn y swyddfeydd yn cynnwys enwau'r swyddogion, rhifau ffôn, adran a lleoliad (gan gynnwys rhif ystafell os yn briodol). Fodd bynnag, gwelwyd bod rhai rhestrau heb eu diweddarau ers peth amser ac felly yn cynnwys manylion anghywir, sy'n golygu na fuasai gan berson sydd angen cymorth cyntaf y gallu i ddod o hyd iddynt.

- 2.7.2 Roedd Geraint Owen, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol, yn bresennol i drafod yr eitem yma.
- 2.7.3 Eglurodd y Rheolwr Archwilio mai amcan yr archwiliad oedd sicrhau mai swyddogion gyda thystysgrifau hyfforddiant cymorth cyntaf cyfredol oedd yn derbyn taliadau. Nid oedd yr archwiliad yn cwmpasu staff canolfannau hamdden a chartrefi preswyl oherwydd bod unrhyw daliad mewn perthynas â chymorth cyntaf eisoes wedi ei adlewyrchu yn eu cyflog.
- 2.7.4 Mynegodd y Rheolwr Archwilio mai'r prif wendid oedd nad oedd Rheolwyr Safle prif swyddfeydd y Cyngor yn ymwybodol mai eu dyletswyddau hwy oedd sicrhau digonolrwydd Cymhorthion Cymorth Cyntaf. Eglurodd y bydd hyn yn cael sylw eto yn ystod y gwaith dilyniant sydd wedi ei gynllunio ar gyfer chwarter 3 2015-16.
- 2.7.5 Eglurodd y Rheolwr Archwilio, bod Archwilio Mewnol yn gwirio presenoldeb blwch cymorth cyntaf, ei gynnwys a'i leoliad ynghyd â gwirio manylion personau cymwys yn ystod pob archwiliad mewn sefydliadau ers Ebrill 2015. Cytunwyd hyn gyda Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol wrth drafod Cynllun Archwilio 2015-16.
- 2.7.6 Mynegodd y Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol ei fod yn croesawu'r cydweithio gydag Archwilio Mewnol a bod y gwiriadau a wneir gan Archwilio Mewnol mewn sefydliadau yn enghraifft wych o gydweithio ac yn gam i'r cyfeiriad cywir.
- 2.7.7 Eglurodd y Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol ei fod yn derbyn sylwadau'r adroddiad am fethiant rheolwyr safle'r prif swyddfeydd i gyflawni eu cyfrifoldebau'n llawn serch y ffaith eu bod yn cael cydnabyddiaeth ariannol am hyn ond ers rhyddhau'r adroddiad bod y Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant wedi canolbwyntio ar gynorthwyo'r rheolwyr safle hyn.

- 2.7.8 Ymhelaethodd y Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol bod yr Adran Addysg wedi codi ymwybyddiaeth Penaethiaid ysgolion ond mai penderfyniad corff llywodraethol yr ysgol os telir y cymhorthyddion cymorth cyntaf ai peidio. Eglurodd ei fod yn anghenraid y swydd o fewn y Canolfannau Hamdden i feddu ar dystysgrif Cymorth Cyntaf a mynegodd bod y trefniadau o safbwynt tystysgrifau yn ddiffygiol. Dywedodd y dylai'r Rheolwyr Safle ysgwyddo eu cyfrifoldebau ond bod y Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant ar gael i'w cefnogi.
- 2.7.9 Ymholodd aelod os oes 'defibrillator' yn swyddfeydd y Cyngor. Eglurodd y Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol y prynwyd un o arian wrth gefn y Gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol a'i bod wedi ei leoli yn Siop Gwynedd a bod 'defibrillator' ym mhob canolfan hamdden.
- 2.7.10 Diolchwyd i'r Pennaeth Corfforaethol am ei sylwadau adeiladol.

2.8 System Swyddi

2.8.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Datblygwyd System Swyddi Gwynedd fel sail ar gyfer cynorthwyo gyda datrysiadau arfaethedig yn sgil adolygiadau Ffordd Gwynedd, e.e. hunanwasanaeth ar gyfer cyflwyno costau teithio a chynhaliaeth. Fodd bynnag, ar gyfer y gwasanaethau a ddetholwyd i'w gwirio, darganfuwyd bod gwendidau sylweddol yn bodoli, yn arbennig o safbwynt cywirdeb y fframwaith reoli hierarchaidd. Mae sawl ffactor yn cyfrannu at y methiant yma, gan gynnwys diffyg ymwybyddiaeth am y system o safbwynt rheolwyr, diffyg hyfforddiant priodol ar gyfer swyddogion y Gwasanaeth Cefnogol, a diffyg ymwybyddiaeth rheolwyr/uwch reolwyr o'r angen i gyflwyno unrhyw newidiadau mewn strwythur ac atebolrwydd at y gwasanaethau perthnasol o fewn yr Adran Adnoddau Dynol.

Gwelwyd bod manylion y system gyflogau yn cael eu cymharu â'r manylion yn y system swyddi yn ddyddiol (dros nos) - caiff y data ei gydweddu ar sail rhif swydd. Rhedwyd adroddiad "Swyddi Coll" a oedd yn manylu ar weithwyr oedd ar gyflogres ond nad oedd cofnod ohonynt yn y system swyddi. Darganfuwyd nad oedd ymchwiliadau yn cael eu cynnal i'r achosion hyn a gall methiant i wirio'r manylion arwain at y posibilrwydd bod gweithiwr ffug (ghost employee) ar y gyflogres. Mae manylion System Swyddi Gwynedd hefyd yn bwydo i'r Ddolen Dysgu, ac felly golyga nad yw manylion y basdata hynny yn gywir ychwaith ac felly gyda goblygiadau i'r Gwasanaeth Dysgu a Datblygu. Nid oedd y system ychwaith yn cofnodi'n gywir yr oriau cytundebol ar gyfer gweithwyr oedd ar gytundeb dros dro ar bob achlysur. Mae'r mater hwn eisoes wedi ei adnabod ac yn derbyn sylw.

Mae'n bwysig cydnabod bod llawer o waith ac ymdrech wedi ei roi at ddatblygu System Swyddi Gwynedd ac nid oes unrhyw feirniadaeth o safbwynt gweithrediad y system ond yn hytrach y manylion a fewnbynwyd i'r basdata. Os yw'r system am fod yn sail i ddatrysiadau mae'n hanfodol fod y data yn gywir, a bod trefniadau wedi eu sefydlu ar gyfer ymdopi gyda'r gweithwyr hynny sydd gyda swyddi lluosog.

- 2.8.2 Roedd Geraint Owen, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol, yn bresennol i drafod yr eitem yma.
- 2.8.3 Eglurodd y Rheolwr Archwilio mai basdata sydd yn cofnodi manylion strwythur y Cyngor yw'r System Swyddi – mae'r basdata yn cynnwys manylion yr hol swyddi sydd ar y strwythur ynghyd â deilydd pob swydd. Datblygiad mewnol yw y System Swyddi wedi ei ddatblygu ar gyfer gweithredu datrysiadau yn sgil Adolygiadau Ffordd Gwynedd. Y gobaith yw y bydd gweithdrefnau a systemau ar sail hunanwasanaeth, h.y. bydd staff gyda'r gallu i gyflwyno eu costau teithio/cais am wyliau/oriau hyblyg a.y.b. ar lein, gydag awdurdodiad/ardystiad minimal gan eu rheolwr llinell. Ar gyfer gweithredu hyn, mae'n hanfodol bod y goeden neu'r gadwyn reoli'n gywir ar unrhyw system a ddatblygir. Yn anffodus, trwy gynnal gwiriadau realiti, gwelwyd bod gwendidau sylweddol yn bodoli yng nghywirdeb y data.
- 2.8.4 Mynegodd y Rheolwr Archwilio bod gwendidau eraill wedi eu hamlygu, megis y goblygiadau ar fasdata y Gwasnaeth Dysgu a Datblygu sef y Ddolen Dysgu sydd yn darllen gwybodaeth o'r system swyddi, cofnodi oriau gweithwyr achlysurol a hefyd gweithwyr oedd mewn swyddi lluosog. Mae gwaith wedi ei wneud adroddiad i lanhau'r data ers rhyddhau'r adroddiad ond 'roedd y Rheolwr Archwilio o'r farn bod llawer iawn o waith angen ei wneud cyn y gellir cyflwyno unrhyw ddatblygiad sydd yn ddibynnol ar gywirdeb manylion y system swyddi.
- 2.8.5 Eglurodd y Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol ei bod yn greiddiol i gael un basdata cyflawn a chywir yn sgil y penderfyniad i beidio caffael system gyflogau ac adnoddau dynol integredig. Eglurwyd i'r Gweithgor bod sawl gwasanaeth yn ddibynnol ar y wybodaeth graidd sydd yn y system swyddi, megis y Ddolen Dysgu a'r Gwasanaeth Iechyd a Diogelwch.
- 2.8.6 Ers rhyddhau'r adroddiad, mae swyddog o'r Adran Cefnogaeth Gorfforaethol yn y broses o ymweld â phob Uwch Reolwr yn y Cyngor i'w hyfforddi ar sut i wirio'r system ynghyd ag adolygu eu strwythurau. Cytunodd y Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol bod angen rhoi sylw i staff sydd ar gytundebau dros dro ac achlysurol a bod 'swyddi coll' eisoes wedi derbyn llawer o bwyslais.
- 2.8.7 Diolchwyd i'r Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol am fynychu'r cyfarfod.

2.9 Costau Teithio Gweithwyr Gofal Cymunedol

- 2.9.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Dengys ganlyniadau profion yr archwiliad a'r dystiolaeth gefnogol nad oes gweithdrefnau priodol a chyson mewn lle ar draws y tair ardal er mwyn sicrhau cywirdeb yr hawliadau costau teithio. Yn anffodus, gall hyn gyfrannu at y ffaith bod cyllideb teithio 'Gofal Cymunedol' wedi gorwario oddeutu £128k yn ystod 2014-15. Gwelwyd fod y gwiriadau a wnaethpwyd ar y ffurflenni costau teithio yn canolbwyntio ar ddarlleniadau cloc milltiroedd y cerbydau yn hytrach na'r cyfanswm gaiff eu hawlio a sut mae hyn yn cymharu â'u rota gwaith. Fodd bynnag, gwelwyd yn ddiweddar bod un ardal wedi cymryd camau i gryfhau eu trefniadau yn dilyn darganfod bod y milltiroedd gaiff eu hawlio yn amheus o uchel.

- 2.9.2 Croesawyd Aled Davies, Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant i'r cyfarfod.

- 2.9.3 Eglurodd y Rheolwr Archwilio bod yr archwiliad wedi ei gynnwys yng nghynllun archwilio 2015-16 ar gais yr Uwch Reolwr Gweithredol, y Gwasanaethau Darparu (Gwenno Williams), oherwydd y gorwariant ar gyllideb costau teithio'r gweithwyr gofal cymunedol. Ymhelaethodd y Rheolwr Archwilio bod hyn wedi bod yn broblem gynyddol, gyda'r gorwariant yn cael effaith andwyol ar y gyllideb y Gwasanaethau Darparu.
- 2.9.4 Eglurwyd mai un o argymhellion yr archwiliad oedd lleihau'r pwyslais ar archwilio darlleniadau'r cloc milltiroedd a chanolbwyntio ar o ble i ble y teithiwyd. Mae hyn yn cydfynd ag egwyddorion Ffordd Gwynedd. Bu i'r Uwch Reolwr Gweithredol gytuno â'r argymhelliad ac mae hyn eisoes ar waith ar draws y Sir.
- 2.9.5 Mynegodd y Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant bod yr archwiliad yn ddarn o waith hynod o effeithiol. Eglurodd y gall y gorwariant fod yn gyfuniad o sawl ffactor gan gynnwys y posibilrwydd bod y gyllideb yn anghywir yn y lle cyntaf, ond ers derbyn yr adroddiad archwilio bod trefniadau newydd wedi eu mabwysiadu gan gynnwys sefydlu rotas a chofnodi'r milltiroedd sydd i'w hawlio ynghyd a thacluso'r rotas yn gyffredinol a bod canlyniad y gwaith yma'n galonogol.
- 2.9.6 Roedd un o'r aelodau yn bryderus am y gorwariant yn Ardal Dwyfor. Mynegodd y Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant nad oedd yn amlwg beth oedd y rheswm am hyn ond bod recriwtio gofalwyr yn ardal Meirionnydd yn broblemus.
- 2.9.7 Gofynnodd aelod faint o ofalwyr sydd yn gyflogedig gan y Cyngor. Mynegodd y Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant bod dros 800 o ofalwyr yn gyflogedig ar hyn o bryd.
- 2.9.8 Ymholodd aelod a gaiff y pecynnau gofal eu hadolygu. Eglurodd y Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant y caiff y pecynnau eu hadolygu a'u bod yn ystyried darparu cyfarpar i'r unigolyn yn hytrach na darparu gofal os yw hynny'n berthnasol a bod rhai cynlluniau arbedion yr Adran yn seiliedig ar adolygiadau o'r pecynnau gofal hyn.
- 2.9.9 Diolchwyd i'r Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant am fynychu'r cyfarfod ac am ddiweddarau'r Gweithgor o'r datblygiadau a'r cynlluniau sydd ar y gweill.

2.10 Gwasanaethau Plant – Comisiynu Gofal

2.10.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Darganfuwyd rhai enghreifftiau o ymarfer da oddi fewn i'r Gwasanaeth Adnoddau Gofal/Comisiynu - Tîm Ôl-16. Gwelwyd bod trefniadau da mewn derbyn ac asesu ceisiadau a bod y cytundebau / cytundeb lefel gwasanaeth yn ddigon manwl a phenodol. Gwelwyd bod fframwaith ar gyfer comisiynu gofal i blant ôl-16. Fodd bynnag, ymddengys nad oes llawer o ddarparwyr yn cynnig y gwasanaeth angenrheidiol yn lleol. Gwelwyd nad oedd monitro cadarn ar ddarparwyr y gwasanaeth a bod yr elfen gyllid angen ei monitro yn rheolaidd. Yn anffodus, ni dderbyniwyd rhai dogfennau ar gyfer rhai o'r profion gan y Gwasanaeth yn dilyn nifer o ymdrechion a cheisiadau am y dystiolaeth. Dylid cymryd y camau priodol i gryfhau'r trefniadau o fewn maes yr archwiliad.

2.10.2 Croesawyd Kevin Thomas, Rheolwr Tîm Ôl-16, Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd i'r cyfarfod.

- 2.10.3 Rhoddwyd cefndir i'r archwiliad gan y Rheolwr Archwilio. Prif argymhelliad yr archwiliad oedd yr angen i sefydlu "Individual Placement Agreement" neu Gytundeb Lleoli Unigol. Mae hyn wedi ei weithredu'n rhannol - gwelwyd bod Cytundeb Lleoli Unigol wedi ei gynhyrchu a'i ddyrannu i aelodau o staff gyda chyfarwyddyd iddynt sicrhau gweithrediad erbyn diwedd Awst.
- 2.10.4 Eglurodd y Rheolwr Archwilio bod archwiliad dilyniant eisoes wedi ei chynnal, gyda'r canlyniad bod gweithrediad yn dderbyniol gydag 8 argymhelliad un ai wedi eu gweithredu neu eu gweithredu'n rhannol.
- 2.10.5 Rhoddwyd ychydig o gefndir i'r maes gwaith gan y Rheolwr Tîm Ôl-16 a mynegodd bod eu trefniadau wedi bod yn anffurfiol ac adhoc a'i fod yn cytuno gyda'r archwilwyr o'r angen i gael mwy o strwythur i'r trefniadau. Eglurodd mai'r 'Cynllun Llwybr' sydd yn manylu ar anghenion yr unigolyn a bod elfennau o'r 'Cynllun Llwybr' bellach wedi eu hymgorffori yn y 'Cytundeb Lleoli Unigol'.
- 2.10.6 Ymholodd aelod os oedd y Rheolwr Tîm Ôl-16 yn derbyn argymhellion yr adroddiad archwilio. Mynegodd y Rheolwr Tîm Ôl-16 ei fod yn derbyn yr argymhellion yn llawn.
- 2.10.7 Gofynnodd aelod pam fod yr archwiliad wedi ei gynnwys yn y Cynllun Archwilio 2014-15. Eglurodd yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg bod yr archwiliad yn y Cynllun Archwilio blynyddol yn sgil trafodaeth yn Nhîm Rheoli'r Gwasanaethau Cymdeithasol (fel yr oedd ar y pryd) oherwydd bod hwn yn faes gydag elfennau o risg uchel.
- 2.10.8 Diolchwyd i'r Rheolwr Tîm Ôl-16 am fynychu'r cyfarfod ac amlinellu'r datblygiadau ers rhyddhau'r adroddiad archwilio.

2.11 Cynllun Datblygu Amgueddfa ac Oriol Gwynedd

- 2.11.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Er bod camau wedi eu gwneud i gryfhau'r rheolaethau mewnol wrth i'r cynllun datblygu fynd yn ei flaen, gwelwyd fod gwendidau yn y trefniadau rheoli risg yn gynnar yn y prosiect. Y pennaf o'r rhain oedd methiant i sefydlu cytundeb ysgrifenedig o dan sêl yn unol â'r disgwyliau, er bod y ddogfen tendr a gyflwynwyd yn lliniaru nifer o'r risgiau hyn. Gwelwyd hefyd na sefydlwyd bond gyda'r contractwr ar un cam o'r prosiect.

Erbyn rhyddhau'r adroddiad yma, roedd y materion hyn wedi cael eu cywiro.

- 2.11.2 Croesawyd Sioned Williams, Pennaeth Economi a Chymuned a Roland Evans, Uwch Reolwr Twristiaeth a Threftadaeth i'r cyfarfod.

- 2.11.3 Rhoddwyd cefndir i'r archwiliad gan y Rheolwr Archwilio. Rhan o raglen a gaiff ei ariannu gan Môn Menai a Cronfa Treftadaeth y Loteri yn ogystal ag arian gan Cyngor Gwynedd a Phrifysgol Bangor yw Amgueddfa ac Oriel Gwynedd. Lleolir yr Amgueddfa a'r Oriel yng nghyn-adeilad Neuadd y Dref, Bangor. Eglurodd y Rheolwr Archwilio bod y prif faterion a amlygwyd yn yr archwiliad - sef methiant i sefydlu cytundeb ysgrifenedig dan sêl a sefydlu bond gyda chontractwr - wedi derbyn sylw yn ystod y cyfnod rhwng cyhoeddi'r adroddiad drafft a'r adroddiad terfynol, sydd yn ganmoladwy
- 2.11.4 Mynegodd y Rheolwr Archwilio bod archwiliad dilyniant wedi ei gynllunio ar gyfer chwarter 4 y flwyddyn gyfredol a bydd yr archwiliad hynny yn cwmpasu elfennau cau'r prosiect gan gynnwys cynhyrchu adroddiad cau prosiect, adroddiad gwersi a ddysgwyd ynghyd ag adroddiadau cyllidebol yn ogystal â gwirio bod gweithrediad priodol ar argymhellion yr adroddiad gwreiddiol.
- 2.11.5 Eglurodd yr Uwch Reolwr Twristiaeth a Threftadaeth mai Adran Economi a Chymuned ofynnodd i Archwilio Mewnol gynnal archwiliad ar y prosiect hwn oherwydd mai dyma'r grant mwyaf mae Cronfa Treftadaeth y Loteri wedi ei ddyfarnu yng Nghymru. Eglurodd bod y prosiect yn uchelgeisiol ac nad oedd y Gwasanaeth yn gyfarwydd â rheoli prosiectau o'r raddfa hyn. Mynegodd bod Archwilio Mewnol wedi adnabod bylchau yn sgil yr archwiliad ond mai'r pwrpas oedd sicrhau bod trefniadau yn gweithredu'n effeithiol.
- 2.11.6 Ymholodd aelod pam y gwnaethpwyd taliad cyn i'r gwaith gael ei orffen a pham nad arwyddwyd y cytundeb pan ddyfarnwyd y contractwr. Eglurodd yr Uwch Reolwr Twristiaeth a Threftadaeth y bu'n anorfod i wneud y taliad neu gollir arian grant. Mynegodd bod y cytundeb wedi ei arwyddo yn ddiweddarach ac nad oedd hynny yn unigryw i gynlluniau cyfalaf.
- 2.11.7 Eglurodd yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg bwysigrwydd cydbwysu risg - beth yw'r risg o weithredu yn erbyn y risg o beidio gwneud, a'r pwysigrwydd bod popeth yn cael ei ystyried. Mynegodd y Pennaeth Economi a Chymuned bod log gwersi a ddysgwyd wedi ei baratoi ynghyd â chofrestr o'r risgiau.
- 2.11.8 Ymholodd aelod os oedd y gwaith wedi ei gwblhau. Eglurodd y swyddogion Economi a Chymuned bod yr adeilad wedi ei drosglwyddo ar 20 Awst, 2015 ac anelir i agor yn ystod gwyliau hanner tymor Hydref 2015.
- 2.11.9 Eglurodd y swyddogion Economi a Chymuned eu bod yn gweithio'n agos gyda Chronfa Dreftadaeth y Loteri a bod yr Adran Cyllid yn paratoi adroddiadau monitro ar eu cyfer. Hefyd, eglurwyd bod Cronfa Treftadaeth y Loteri wedi amlygu'r risg nad oedd tîm llawn amser ynghlwm â'r prosiect. Eglurodd yr Uwch Reolwr Twristiaeth a Threftadaeth eu bod yn y broses o werthuso ymgwymerwyd i werthuso'r prosiect.
- 2.11.10 Diolchwyd i'r Pennaeth Economi a Chymuned a'r Uwch Reolwr Twristiaeth a Threftadaeth am fynychu'r cyfarfod ac am eu sylwadau.

2.12 Canolfan Awyr Agored Rhyd Ddu - Trefniadau Prydlesu

- 2.12.1 Roedd Sioned Williams, Pennaeth Economi a Chymuned, yn bresennol i drafod yr eitem yma.
- 2.12.2 Yn y Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar 16 Gorffennaf 2015, tynnodd aelod sylw at fater oedd yn peri pryder iddo, sef Prydlesu Canolfan Awyr Agored Rhyd Ddu i Antur Nantlle Cyf. Awgrymodd y Cadeirydd yn y Pwyllgor y gellid gwahodd y swyddogion perthnasol i gyfarfod nesaf y Gweithgor Gwella Rheolaethau i drafod y mater gyda'r aelod yn bresennol.
- 2.12.3 Eglurodd y Rheolwr Archwilio bod Cyngor Gwynedd wedi bod yn llwyddiannus am arian grant Cyfenter - grant i fuddsoddi yn adnewyddu adeilad Tŷ'r Ysgol, Rhyd Ddu. Mae Cyfenter yn cynnig buddsoddiad i Fentrau Cymdeithasol, felly, roedd yn angenrheidiol i adlynu i amodau a thelerau'r grant. Busnes sy'n masnachu am bwrpas cymdeithasol a/neu amgylcheddol cryf yw Menter Gymdeithasol ac nid cynhyrchu elw yw ei brif amcan. Rhoddwyd hysbysiad ar Gwerthwch i Gymru yn chwilio am ddarparwyr i ymgymryd â'r gwaith o ddarparu llety yng Nghanolfan Awyr Agored Rhyd Ddu a gwahoddwyd datganiadau o ddiddordeb. Yn dilyn ail hysbysiad ar Gwerthwch i Gymru, daeth i'r amlwg mai Antur Nantlle oedd yr unig ddarpar bartner.
- 2.12.4 Eglurodd yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg bod Cyngor Gwynedd wedi gwneud pob ymdrech i geisio sefydlu Canolfan Awyr Agored Rhyd Ddu yn hunangynhaliol ond nad oedd hynny wedi dwyn ffrwyth ac o ganlyniad, pan ddaeth y cyfle i brydlesu, o safbwynt ariannol 'roedd yn gefnogol o'r penderfyniad.
- 2.12.5 Mynegodd y Pennaeth Economi a Chymuned bod y Ganolfan yn safle hanesyddol a'i bwysigrwydd i ddisgyblion ysgolion Gwynedd. Yn sgil y ffaith nad oedd y Ganolfan yn hunangynhaliol, roedd tri dewis ar gael sef, gwerthu'r adeilad am dderbyniadau cyfalaf; prydlesu i fentrau cymdeithasol ond dim ymrwymiad i ysgolion ac yn olaf, prydlesu i fentrau cymdeithasol ond parhau i gynnal darpariaeth ar gyfer ysgolion. Penderfynwyd, oherwydd pwysigrwydd yr adeilad, mai'r opsiwn delfrydol oedd ei brydlesu i fentrau cymdeithasol gydag ymglymiad i barhau darpariaeth i ysgolion.
- 2.12.6 Eglurodd y Pennaeth Economi a Chymuned bod swyddog o'r Adran Strategol a Gwella wedi cysylltu â mentrau cymdeithasol yn yr ardal yn sgil diffyg diddordeb pan hysbysebwyd ar Gwerthwch i Gymru. Un fenter gymdeithasol yn unig oedd â diddordeb sef Antur Nantlle Cyf.
- 2.12.7 Mynegodd yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg bwysigrwydd atgoffa aelodau bod ganddynt gyfnod o bum diwrnod i gynnig sylwadau ar daflenni penderfyniad aelod unigol cyn y daw'r penderfyniad yn weithredol ac na dderbyniwyd unrhyw sylwadau yn yr achos hwn.
- 2.12.8 Mynegodd yr aelodau eu bod yn siomedig nad oedd yr aelod oedd wedi ymholi am y mater wedi mynychu'r cyfarfod.
- 2.12.9 Diolchwyd i'r Pennaeth Economi a Chymuned am fynychu'r cyfarfod ac egluro'r penderfyniad.